

Ljubljana, 5.5.2018

Pripombe o ukrepih Evropske komisije na področju državne pomoči NLB - Povzetek -

V Uradnem listu EU z dne 6.4.2018 je Evropska Komisija (EK) objavila Poziv k predložitvi pripomb o Ukrepu, o katerem je 26. januarja 2018 obvestila Slovenijo in po katerem začenja postopek na podlagi člena 108 (2) PDEU. Koalicija civilne družbe SINTEZA-KCD je pripravila Pripombe k Ukrepu Komisije in jih kot zainteresirana stran v predpisanem roku tudi uradno vložila. V dokumentu SINTEZA-KCD z navajanjem argumentov dokazuje, da bi morala Slovenija v pogajanjih s Komisijo namesto prosjačenj za nesmiselna podaljšanja rokov za odprodajo NLB oporekati uporabi pravil o državni pomoči in dokazati, da pri reševanju bank(NLB, NKBM, Abanke, Celjske banke)sploh ni šlo za z notranjim trgom nezdružljivo državno pomoč.

Za oporekanje predlaganim ukrepom EK in za zavrnitev prisilne prodaje je veliko razlogov:

- (1) Sklicevanje Evropske komisije in slepo sprejemanje trditve, da je bil pri reševanju bank v Sloveniji uporabljen instrument državne pomoči, je nesmiselno; gre pravzaprav za zlorabo instrumenta. Pri NLB ni šlo za reševanje banke v privatni lasti z državno pomočjo, ampak za reševanje večinsko državne banke, ki jo je država reševala kot njen lastnik s svojim denarjem; reševanje državne banke s strani države kot lastnika pa je povsem skladno z načelom »bail-in«, po katerem banke rešujejo njihovi lastniki in ki je po finančni krizi zamenjalo prejšnje načelo »bail-out«. Prav tako ni jasno, zakaj so bila prejšnja podaljšanja rokov prodaje skladna z notranjim trgom, povsem podobno zadnje podaljšanje do konca 2019 pa ne.
- (2) Omejitve poslovanja in grožnje s prodajo podružnic NLB v tujini so sprte z načeli tržnega gospodarstva. Pomoč lastnika ni izboljšala tržnega položaja banke; nasprotno, z omejevanjem poslovanja je EK postavila slovenske banke v neenakopraven položaj na trgu, kar se kaže tudi v znižanju relativne velikosti aktive. Na poskuse takšnega »kaznovanja« bi se morala Slovenija takoj pritožiti oziroma tožiti EK na sodišču EU.
- (3) Prisilno prodajo je treba zavrniti tudi zaradi neodgovorjenih vprašanj o dogajanjih ob »sanaciji« slovenskega bančnega sistema v letu 2013 ter o takratnem sodelovanju EK in ECB pri izkoriščanju namerno napihnjene finančne stiske, ki je bila glavni razlog za sprejetje zavez. EK je namreč za ugotovitev stanja v bankah zahtevala, da ga opravijo tuji »neodvisni« strokovnjaki. Rezultati so znani. Nejasno ostaja, kako se je po njihovem »preračunavanju« ter menjavanju ocenjevalcev kapital v bankah skrčil za 2,9 milijarde evrov, ali kako je mogoče, da sta bili po podatkih evropskega regulatorja bank EBA obe največji banki NLB in NKBM še novembra 2013 kapitalsko ustrezni, decembra pa sta imeli negativen kapital. Kako je mogoče le z metodologijo opravičiti 1.5 milijardno razliko med ocenama finančne luknje dveh tujih institucij, ki jih je, da bi zagotovila nepristranskost, prav tako izbrala EK? Kako je EK prišla do katastrofalnih števil o stanju in razvoju slovenskega gospodarstva, ko se je že kazalo njegovo okrevanje? Je najprej določila številke; tolikšne, kot so bile potrebne, da so stanje v slovenskem bančništvu in gospodarstvu prikazali kot katastrofalno, kar naj bi

zagotovilo poslušnost, nato pa številkam prilagodila metodologijo? Še več vprašanj postavlja »prek prsta« narejene ocene vrednosti terjatev bank in njihovih zavarovanj, ki so jih, prav tako na zahtevo EK, izvedle tuje institucije; kako zgrešene so bile, sta pokazala prodaja in dobički kupcev NKBM.

- (4) Kriminalistična preiskava Nacionalnega preiskovalnega urada Republike Slovenije je že ugotovila, da je bila »sanacija« preobsežna in da je temeljila na kaznivih dejanjih oškodovanja upnikov te banke na osnovi »védoma neupravičeno prikazanega negativnega kapitala banke«. Ta »sanacija« pa je bila izvedena pod taktirko EK, saj elektronski dopisi uradnikov EK Francka Duponta, Sandrine Scheller in Simone Mezzacapo uradnikom Ministrstva za finance RS (MF RS) v obdobju med 4. avgustom in 18. decembrom 2013 jasno pričajo, da so uradniki EK od uradnikov MF RS zahtevali spremembe zakonodaje, ki naj ustvari pravi temelj za oškodovanje. Iz omenjene korespondence jasno izhaja, da je EK decembra 2013 kot osrednji pogoj za razglasitev državne pomoči za skladno s »pravili« izrecno zahtevala izbris vseh hibridnih in podrejenih obveznic brez nadomestila kot »*enhanced burdensharing*«, (česar za razliko od »*burdensharing*« ne definira noben dokument EK). Ker je Ustavno sodišče Republike Slovenije dne 19. aprila 2018 odločilo, da je kriminalistična preiskava dopustna, je realno pričakovati, da se bosta do konca leta 2019 glede pravne (ne)dopustnosti načina »sanacije« NLB, ki ga je izsilila EK, ter glede odgovornih oseb zanj, izrekla tudi tožilstvo in sodišče.
- (5) Obravnava Republike Slovenije v primeru državne pomoči NLB d.d. (SA.33229), v kateri EK zatrjuje nedopustnost podaljšanja roka prodaje, je povsem neskladna s prakso EK v precej bolj problematičnih nedavnih primerih večkratne državne pomoči bankam v Italiji (SA.39543, SA.41134, SA.41925 in SA.43547) ter na Portugalskem (SA.43976), kjer je EK dovolila podaljšanje roka in zatrjevala, da so ta podaljšanja skladna s »pravili« o državni pomoči. Pri tem znaša javni dolg Slovenije po zadnjih podatkih Eurostata 73 odstotkov BDP, Portugalske 126 odstotkov BDP in Italije kar 132 odstotkov BDP, kar pomeni, da so tveganja za slovenskega davkoplačevalca manjša.
- (6) Skrajno pristranska obravnava Republike Slovenije in njenih davkoplačevalcev je razvidna tudi iz dejstva, da bi takojšnja prodaja NLB, pri kateri vztraja EK, preprečila, da bi NLB državnemu proračunu izplačala dividendo iz lanskega dobička v višini 225 milijonov evrov. To je neskladno z zatrjevanjem EK, da je osrednji cilj njenih »pravil« in prizadevanj čim manjše breme davkoplačevalcev pri sanacijah bank.

Zadnje sporočilo EK kaže, da bo Komisija vztrajala, da NLB »državno pomoč« vrne. Takšno vračanje pomoči državi je ob zdajšnjih dobrih rezultatih in dovolj dolgem razdobju vračanja tudi možno. To seveda močno zniža ali celo izniči dobiček in s tem izplačilo dividend. Dokler je lastnica država, zaradi tega davkoplačevalci, ki naj bi jih EK ščitila, niso prikrajšani; namesto dividend državni proračun dobi prihodke iz vračanja »državne pomoči«.

Slovenija se mora sama odločiti, kaj bo naredila z NLB. Sicer potrebno privatizacijo, na primer v smeri treh lastniških kategorij (poleg države še skladi (npr. demografski) in mali delničarji, kjer bi prednostno pokrili neupravičeno razlašene delničarje in lastnike podrejenih obveznic, ter prodaja preostalega dela), pa je potrebno pripraviti in izpeljati umirjeno, premišljeno in brez izsiljevanj. Slovenija mora – za pridobitev ponovnega zaupanja domačih vlagateljev – začeti skrbni proces rehabilitacije finančnega trga, ne pa nadaljevati vsiljenih razprodaj.

Datum: 25.05.2018

Vprašanje za vse stranke, ki kandidirajo na volitvah 2018.

Spoštovani,

V Uradnem listu EU z dne 6.4.2018 je Evropska Komisija objavila Poziv k predložitvi pripomb o Ukrepu, o katerem je 26. januarja 2018 obvestila Slovenijo in po katerem začnjenja postopek na podlagi člena 108 (2) Pogodbe o delovanju EU (PDEU). Državne pomoči sicer urejata 107. in 108. člen PDEU). Po 1. odstavku 107. člena je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgov, če prizadene trgovino med državami članicami. Izjeme od nezdružljivosti z notranjim trgov so našteje v drugem odstavku 107. člena, možne izjeme pa v tretjem odstavku... SINTEZA-KCD je na poziv EK pripravila pripombe in jih tudi uradno vložila. V njih dokazuje, da bi morala Slovenija v pogajanjih in v morebitnem postopku pred Sodiščem EU oporekati uporabi pravil o nedovoljeni državni pomoči in dokazovati, da pri reševanju bank (NLB, NKBM, Abanke, Celjske banke) sploh ni šlo za z notranjim trgov nezdružljivo državno pomoč. V poslanem gradivu SINTEZA-KCD navaja razloge in formalne argumente za oporekanje predlaganim ukrepom EK in za zavrnitev prisilne prodaje. V priponki je POVZETEK uradno vloženih Pripomb.

Prosimo vas, da nam posredujete vaše stališče in kako bo ob tej tematiki ravnala vaša poslanka skupina v primeru volilnega uspeha.

Programski svet SINTEZA-KCD

Odgovori in Stališča:

a) Kljub poizkusom nismo uspeli dobiti povratnih informacij niti od MF, niti iz kabineta vlade.

b) Od strank, ki so prestopile parlamentarni prag, so nam odgovorili le iz NSi, SDS in LEVICA. V **NSi** in **SDS** zagovarjajo takojšnjo prodajo NLB s tem, da v SDS poudarjajo obveznost izpolnjevanja danih zavez, za NSi pa je glavni razlog v tem, da je država neodgovoren lastnik.

c) V **Levici** sistemske banke (NLB) ne bi privatizirali. Na pritiske Bruslja ne gledajo zgolj kot na pravno vprašanje (čeprav se strinjajo, da argumenti EK ne zdržijo), ampak kot na politično. EK je že v mnogo primerih ravnala mimo pravil in močnim pogledala skozi prste, v primeru manjših držav pa te s političnimi pritiski silila v privatizacijo, deregulacijo in liberalizacijo prozornim namenom razprodaje po najnižji ceni.

d) Stališča strank, ki so ostale zunaj parlamenta so naslednja:

Dobra država zagovarja učinkovito in transparentno privatizacijo brez nesmiselnih in spornih pritiskov Bruslja

Zedinjena Slovenija nasprotuje izsiljevanju Bruslja, saj smo reševali sami in ne tako kot v Grčiji in Irski, kjer je za reševanje nemških in francoskih bank morala prispevati tudi Slovenija.

V Slogi absolutno nasprotujejo prodaji NLB, saj Slovenija potrebuje sistemsko banko za podporo izvoznemu gospodarstvu in usmerjanju domače akumulacije. Nasprotujejo tudi zaradi slabih izkušenj pri prodaji NKBM.

e) Iz strank **LMŠ**, **SD**, **SMC**, **SAB**, **DeSUS**, **SNS** nismo prejeli odgovora.